

Els sense nom

Jaume Balagueró, 1999

Clàudia va perdre la seva filla fa cinc anys. Ara rep una trucada seva demanant-li ajuda.
 Una angixant recerca, sectes i molta por és el que resta.

Jaume Balagueró

Es tracta del primer film del director català que s'estrena amb una pel·lícula tèrbola i inquietant. Balagueró va estudiar periodisme i es va introduir en el món del cinema a través de la crítica. Va crear *Zineshock*, un fanzine dedicat al cinema fantàstic i a la cultura alternativa. Va compaginar les seves col·laboracions a la ràdio amb els primers treballs en vídeo, fent alguns curts com *Alícia* i *Días de luz*, passat a Sitges l'any 95. A Barcelona es va graduar en Comunicació Audiovisual el 1991.

Des de la seva estrena, *Els sense nom* va tenir una molt bona acollida per part del públic, sorprèn per la proposta del català. Va aconseguir diversos premis en festivals internacionals com el de Berlín, Brussel·les, Montreal o Porto. A Sitges va obtenir el Méliès d'Or a la millor pel·lícula europea de gènere fantàstic de l'any i els premis a la millor actriu i millor fotografia.

L'octubre passat el vam veure molt als informatius de la televisió: va presentar a Sitges el seu darrer llarg, *Darkness*, amb el qual tornava al gènere del terror després del seu lapsus codirigint un documental sobre els nois d'Operación Triunfo a *O.T.*

Un thriller psicològic?

El film està basat en una novel·la de Ramsey Campbell –l'Stephen King britànic–, *The nameless*. «Allò que em va captivar de la novel·la de Rampsey Campbell, a més de la seva trama aterrador i profundament original, va ser el seu tractament de la maldat i de la perversió.»

Explica la història d'una mare, interpretada per Emma Vilarasau, desesperada per la suposada mort de la seva filla. Cinc anys després de la desaparició de la seva filla rep una trucada de la nena que li diu que encara és viva. La dona, desesperada, inicia de nou la recerca amb l'ajuda d'un expolicia, interpretat per Karra Elejalde, i un periodista especialitzat en temes d'ocultisme. Tots els indicis

semblen apuntar que es tracta d'un cas relacionat amb sectes. Les seves investigacions els portaran a l'*infern*: cases abandonades i aïllades que amaguen coses, secrets, una secta, gent sense nom i sense rostre, científics del mal, un secret gestat als camps nazis...

Els sense nom impressiona de bon començament per una posada en escena força espectacular. La pel·lícula marca una nova manera de fer cinema de terror a l'Estat espanyol. Balagueró sap combinar uns gèneres encara poc freqüents en el cinema realitzat a l'Estat, com són el thriller psicològic, el relat gòtic i el terror. El mateix director ens diu que no vol que el film «quedi en un gènere concret sinó que els diferents personatges la facin anar en un sentit concret. Comença com un thriller, després hi ha una mica de terror i més endavant es toca el tema de l'ocultisme però, per damunt de tots, hi ha el drama que se centra en un personatge concret: el de la Clàudia,

molt ben interpretat per Emma Vilarasau. I, per enfortir i dissenyar el drama, s'introdueixen una sèrie de personatges paral·lels, petits, però molt importants, com el de la Susanna, que apareix en un moment clau de la pel·lícula.»

La por

Balagueró sap mostrar la maldat i amagar l'horror per exposar-lo en el desenllaç final, després d'hora i mitja de por i angoixa. És una pel·lícula, tal com ell la defineix, atípica, que suggereix moltes coses sense dir-ne potser cap, però rodejada d'una atmosfera inquietant.

El director opina que allò que fa por és que les coses que creiem que coneixem i controlem no siguin el que semblen. Tots pensem que tenim un cert control sobre el nostre entorn. Si això canvia i no hi ha res que respongui a les nostres expectatives, la por és automàtica. I, tot manipulant a l'espectador, allò que fa por en la vida real pot convertir-se en terror en la pel·lícula.

Per Balagueró ja no fan por ni els monstres ni els fantasmes, el que realment fa por són les amenaces interiors que sorgeixen dels propis personatges. Li interessa reflectir l'enfrontament a alguna cosa maligna i aliena, encara que, en realitat, els personatges –tots plegats– s'enfronten a ells mateixos, a les seves pròpies pors, manies i perversions. Això sí que fa por! També li fa por la violència i el terror quotidià, palpable al mateix carrer.

La pel·lícula, amb un pressupost de 200 milions de pessetes, es va rodar íntegrament a terres catalanes. Aquest és un dels primers fruits de la factoria de cinema fantàstic (Fantastic Factory) que la productora Filmax-Sogedasa ha instal·lat a Barcelona, el cap més visible de la qual és un dels directors més brillants del cinema gore dels últims anys, Brian Yuzna.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Jaume Balagueró

Guió: Jaume Balagueró

Producció: Julio Fernández, Joan Ginard

Fotografia: Xavi Giménez

Música: Carles Casas

So: Salva Mayolas

Muntatge: Luis de la Madrid

Nacionalitat: Espanya

Any: 1999

Durada: 120 minuts

Equip artístic

Emma Vilarasau: Claudia

Karra Elejalde: Massera

Tristán Ulloa: Quiroga

Pep Tosar: Toni

Jordi Dauder: forense

Toni Sevilla: Franco

Carlos Lasarte: Santini

Sebastián Sellent: director

Jessica del Pozo: Ángela

Brendan Price: Marc

Núria Cano: policia

Filmografia

2002

Darkness

1999

Els sense nom